

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kirjallinen lausuntopyyntö

Asia: HE 149/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

<https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+149/2024>

Tausta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi terveydenhuoltolakia toistaiseksi ja väliaikaisesti sosiaalihuoltolakia ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annettua lakia.

Esityksen mukaan terveydenhuollon päivystystä ja leikkaustoimintaa koskevaa lainsäädäntöä muutettaisiin.

Laissa myös selkeytettäisiin sääntelyä siitä, millä edellytyksin leikkauksia ja muita edellä tarkoitettuja toimenpiteitä voisi hankkia muilta palveluntuottajilta.

Kiireellisen hoidon tarpeen arvioinnin ja iltaisin ja viikonloppuisin päiväsaikaan järjestettävän perusterveydenhuollon kiirevastaanoton sääntelyä täsmennettäisiin. Lisäksi täsmennettäisiin päivystystä ja leikkaustoimintaa koskevaa sääntelyä eräiden muiden seikkojen osalta.

Lausunto

- Ympäri vuorokautisen terveydenhuollon päivystyksen ja kiirevastaanottotoiminnan osalta hallituksen esitys vastaa nykytilaa.
- Hyvinvointialue kannattaa esityksen mukaista tiettyjen kevyttä nukutusta tai puudutusta vaativien toimenpiteiden mahdollistamista tavanomaisessa terveydenhuollon toimitilassa, jos potilasturvallisuus voidaan varmistaa.
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta sosiaalipäivystys tulee järjestää väestön palvelutarpeen mukaan. Sosiaalipäivystyksen toiminnan sitominen tiettyihin fyysisiin toimipisteisiin ei kuitenkaan välttämättä tue toiminnan kehittämistä tarkoituksenmukaiseen suuntaan.

Muutokset terveydenhuollon päivystystä ja leikkaustoimintaa koskevassa lainsäädännössä

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta hallituksen esitys vastaa nykytilaa.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tulkinta voimassa olevasta lainsäädännöstä on, että Uudenmaan alueella HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu kaikesta muusta terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitetusta kiireellisestä hoidosta paitsi perusterveydenhuollon kiireellisestä vastaanottotoiminnasta. Näin ollen vastuu ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystysten ylläpidosta on Uudenmaan alueella HUS-yhtymällä. Tätä tulkintaa myös lausuttavana oleva terveydenhuoltolain muutos selkeyttäisi.

Hallituksen esityksen mukaan hyvinvointialueen sekä Uudellamaalla hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän on järjestettävä toiminta siten, että kiireellisissä tilanteissa potilas saa kaikkina vuorokaudenaikoina välittömästi terveydenhuollon ammattihenkilön arvion ja hoidon. Uudenmaan alueella Helsingin kaupunki ja hyvinvointialueet vastaavat perusterveydenhuollon kiireellisestä vastaanottotoiminnasta, mutta vastuu ympärivuorokautisen hoidon tarpeen arvioinnin ja hoidon järjestämisestä on HUS-yhtymällä.

Hallituksen esityksen mukaan HUS-yhtymä voisi päätöksensä perusteella järjestää monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä sairaaloissaan myös muilla HUS-yhtymän alueella sijaitsevilla paikkakunnilla kuin Helsingissä, jossa sillä on velvollisuus järjestää ympärivuorokautinen päivystys. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta myös tämä muotoilu vastaa nykytilaa.

Lisäksi hallituksen esityksessä säädettäisiin, että HUS-yhtymä saa ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystystä Raaseporissa, jos ylläpito tukee kielioikeuksien toteutumista. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta tämäkin muotoilu vastaa nykytilaa siltä osin, että HUS-yhtymällä on mahdollisuus mutta ei velvollisuutta ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä Raaseporissa. Kielellisten oikeuksien toteutumisen tukeminen on ympärivuorokautisen päivystyksen ylläpitämisen perusteena uusi.

Leikkausolosuhteita ja anestesiaa edellyttävän toiminnan säätely

Hallituksen esityksen mukaan tiettyjä kevyttä nukutusta tai puudutusta vaativia toimenpiteitä voitaisiin jatkossa toteuttaa tavanomaisessa terveydenhuollon toimitilassa, jos potilasturvallisuus voidaan varmistaa.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta muutos on kannatettava, sillä se mahdollistaa esimerkiksi kevyessä nukutuksessa tehtävän hammashoidon järjestämisen aiempaa kattavammin suun terveydenhuollon yksiköissä.

Kiirevastaanottotoiminta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta hallituksen esitys vastaa nykytilaa.

Hallituksen esityksessä täsmennettäisiin sääntelyä siitä, että Uudellamaalla hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin olisi järjestettävä terveydenhuollon iltajan ja viikonlopun päiväaikainen perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta terveydenhuollon toimintayksikössä silloin, kun väestön palvelutarve ja palvelujen saavutettavuus sitä edellyttävät.

Raaseporin sairaalassa toimiva HUS-yhtymän ylläpitämä päivystys päättyy 31.12.2024, ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue käynnistää Raaseporissa 1.1.2025 laajennetun aukioloajan akuuttivastaanoton, joka on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20. Vastaavat laajennetun aukioloajan akuuttivastaanotot perustetaan myös Lohjalle ja Espooseen. Kirkkonummella laajennetun aukioloajan vastaanotto on toiminut hyvin vuosien ajan.

Hyvinvointialueen akuuttivastaanotot muodostavat maantieteellisesti kattavan verkoston, jonka avulla perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto on saatavana myös iltaisin ja viikonloppuisin väestön palvelutarpeen mukaisesti.

Muut huomiot

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta sosiaalipäivystys tulee järjestää väestön palvelutarpeen mukaan. Sosiaalipäivystyksen toiminnan sitominen tiettyihin fyysisiin toimipisteisiin ei kuitenkaan välttämättä tue toiminnan kehittämistä tarkoituksenmukaiseen suuntaan.

Sosiaalipäivystyksen osalta hallituksen esityksen mukainen lakimuutos velvoittaisi järjestämään sosiaalipäivystyksen esityksen mukaisen terveydenhuoltolain 50 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuissa päivystysyksiköissä eli Uudenmaan alueella ainoastaan HUS-yhtymän ylläpitämässä päivystysyksikössä Helsingissä.

HUS-yhtymän ylläpitämistä päivystyksistä muualla kuin Helsingissä säädettäisiin vasta terveydenhuoltolain 50 §:n 5 momentissa. Muotoilu ei estä hyvinvointialueita järjestämästä sosiaalipäivystystä esimerkiksi Jorvin, Peijaksen ja Hyvinkään sairaaloiden päivystyksen yhteyteen, mutta ei myöskään velvoita siihen.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella sosiaali- ja kriisipäivystys jalkautuu tarpeen mukaan sairaaloihin, ja Jorvin sairaalassa sijaitsevan palovammaosaston kanssa on

erillinen sopimus sosiaali- ja kriisipäivystyksestä. Länsi-Uudellamaalla sosiaali- ja kriisipäivystyksen palvelut ovat sairaaloiden käytettävissä ympäri vuorokauden, vaikka työntekijät eivät olisikaan ympäri vuorokauden fyysisesti paikalla tietyssä kiinteistössä.